

Demografické a ekonomické souvislosti systému péče o děti v ČR a ve Francii

Kamila Svobodová

Věra Kuchařová

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

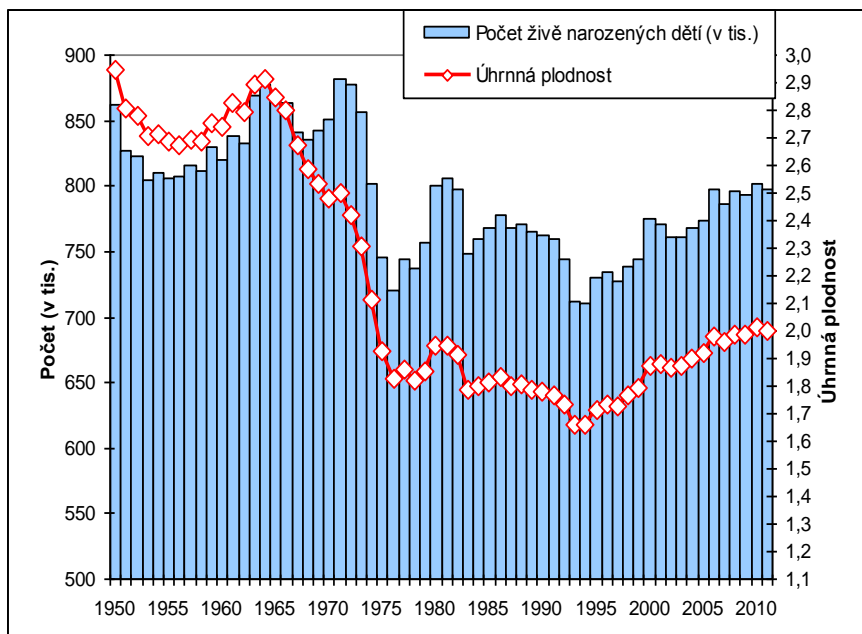

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

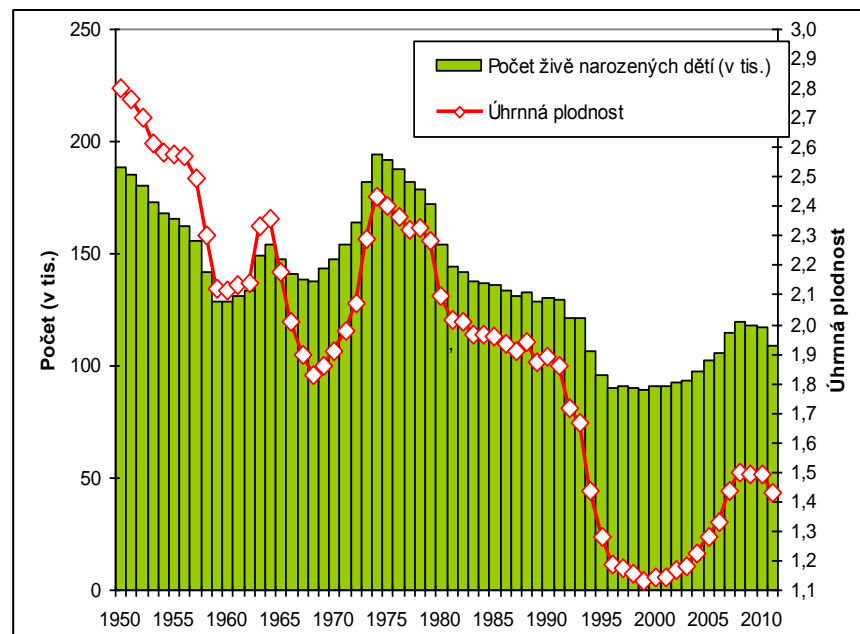
PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Počet živě narozených dětí a úhrnná plodnost

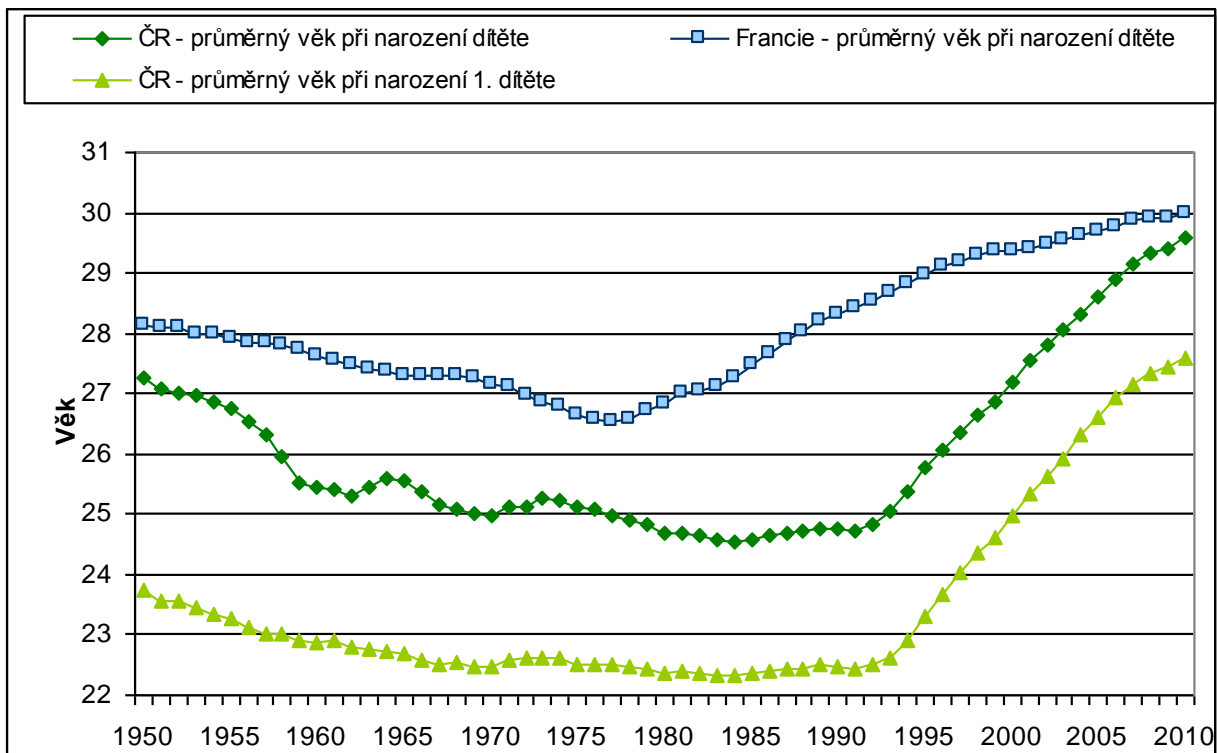
Francie

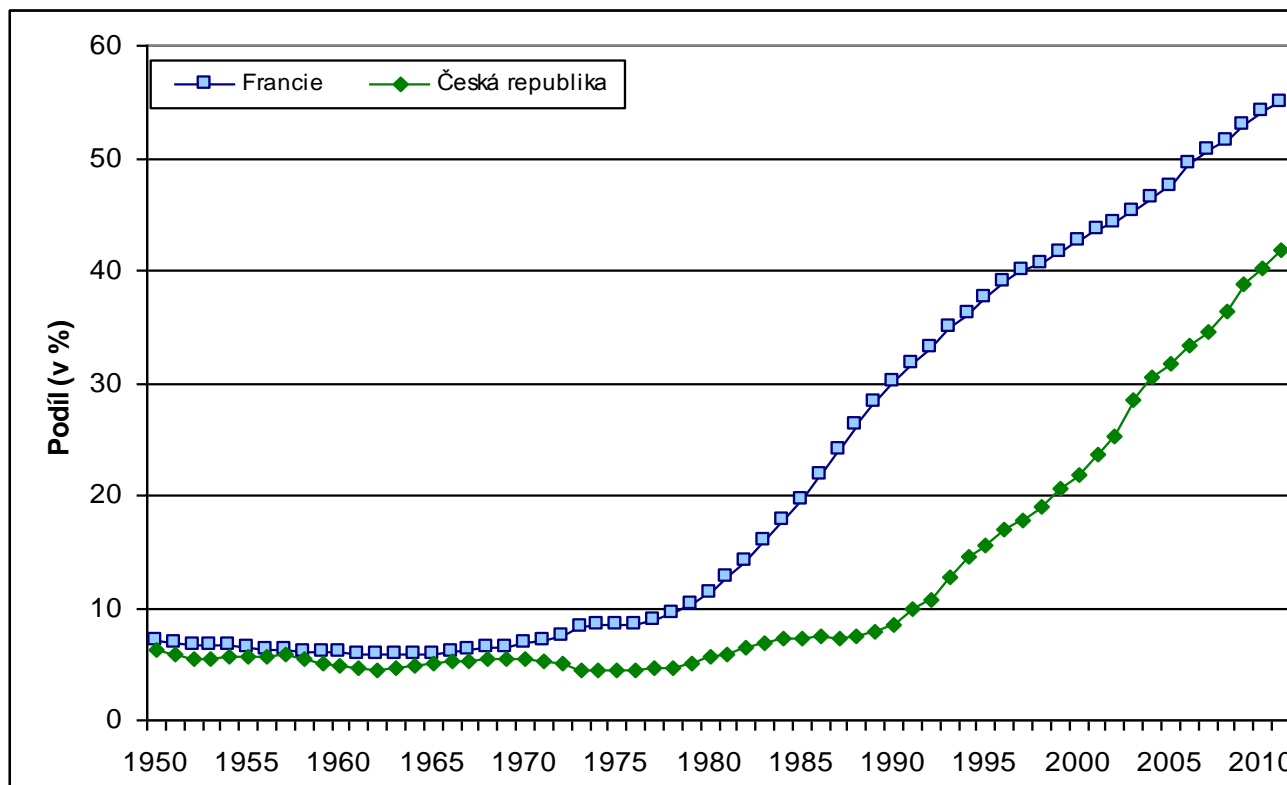
Česká republika

Průměrný věk matek při narození dítěte – Francie a ČR

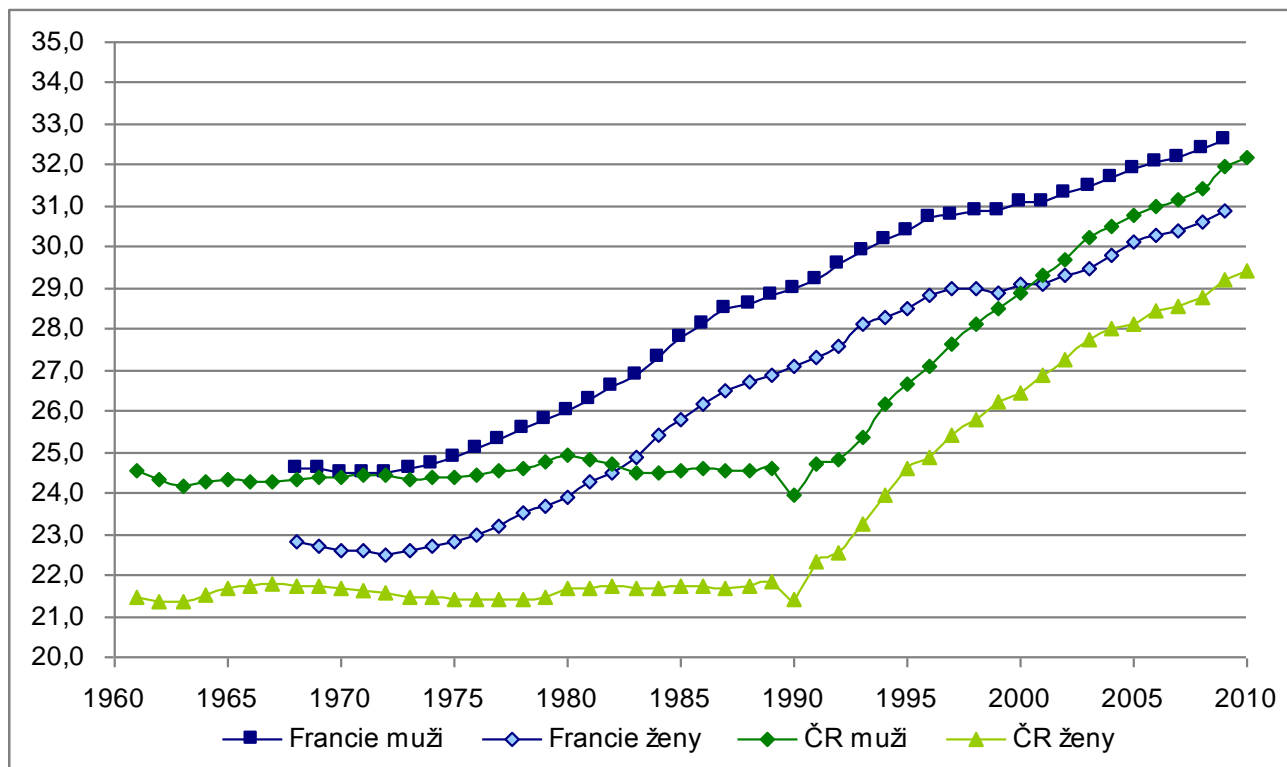
Podíl dětí narozených mimo manželství – Francie a ČR

Partnerské chování

- v obou zemích došlo k obdobným změnám partnerského chování, s jejich rozdílným načasováním
- ve Francii došlo ke změnám ve sňatkovém chování v porovnání s ČR v pol. 70. let – snížila se intenzita sňatečnosti, zvyšoval se průměrný věk při 1. sňatku a rozšířilo se nesezdané soužití
- od roku 1999 možné uzavřít tzv. Občanskou smlouvu o solidaritě (PACS), jež umožňuje právně upravit vztahy jak homosexuálních, tak heterosexuálních partnerů – k 1.1.2010 měl tuto smlouvu v platnosti 1 milion obyvatel
- v ČR došlo k podobným změnám jako ve Francii až v 90. letech, jejich rychlost a hloubka však byly mnohem výraznější

Průměrný věk při 1. sňatku – Francie a ČR

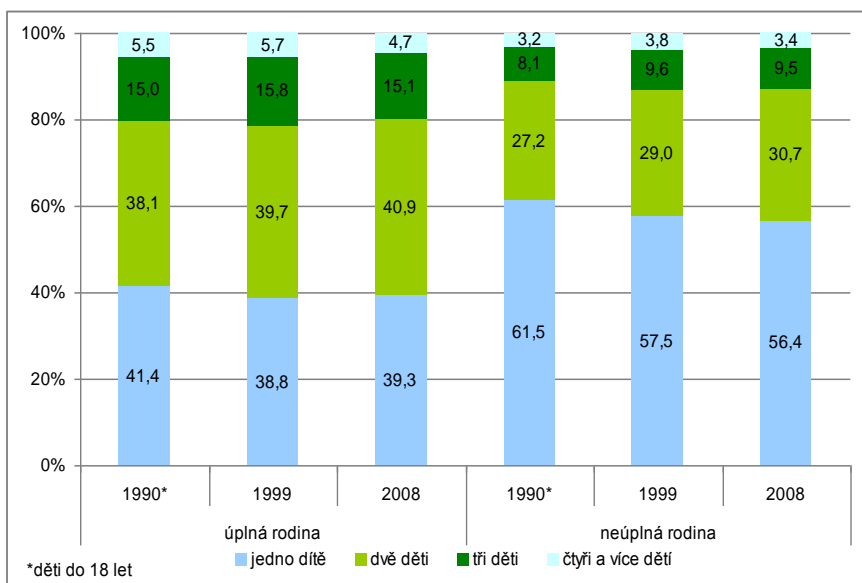
Domácnosti podle jednotlivých typů sčítání (INSEE, ČSÚ)

Francie - bytové domácnosti (v tis.)		1968	1975	1982	1990	1999	2008
		15 778	17 744	19 590	21 542	23 808	26 615
zastoupení jednotlivých typů domácností (%)	jednotlivci	20,2	22,2	24,6	27,2	31,0	33,9
	úplné rodiny	57,1	58,8	59,4	60,1	56,3	53,6
	pár bez dětí	21,1	22,3	23,3	23,7	24,8	26,2
	pár s dětmi	36,0	36,5	36,1	36,4	31,5	27,4
	neúplná rodina	2,9	3,0	3,6	6,6	7,4	7,9
	komplexní domácnost	19,8	16,0	12,5	6,1	5,3	5,1

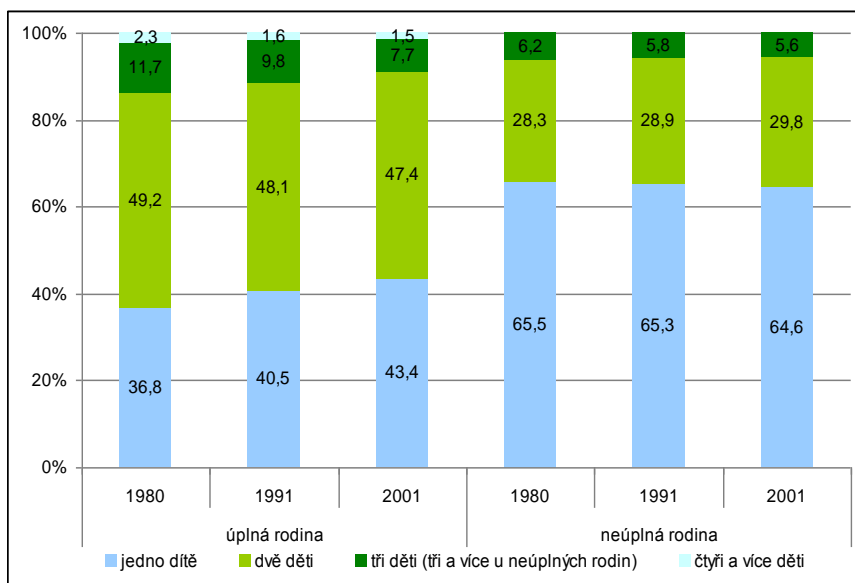
Česká republika - cenzové domácnosti (v tis.)		1961	1970	1980	1991	2001
		3 214	3 503	3 876	4 052	4 271
zastoupení jednotlivých typů domácností (%)	jednotlivci	16,0	19,1	24,2	26,9	29,9
	úplné rodiny	74,8	71,0	66,0	62,0	54,6
	pár bez dětí	31,1	30,9	27,9	27,5	29,0
	pár s dětmi	43,7	40,1	38,1	34,5	25,6
	neúplné rodiny	7,8	8,8	8,4	10,7	13,5
	vícečlenné nerodinné dom.	1,4	1,1	1,4	0,4	2,0

Rodiny podle typu a počtu závislých dětí – sčítání (INSEE, ČSÚ)

Francie

Česká republika

Ekonomický kontext systému denní péče o děti

- **Zaměstnanost (žen) a trh práce**
- **Pracovní podmínky – pracovní doba, flexibilita**
- **Výdělky**
- **Životní úroveň domácností**
- **Dělbá výdělečné činnosti a péče o děti a domácnost mezi partnery**

Ukazatele ekonomické aktivity /žen/ (OECD Family Database)

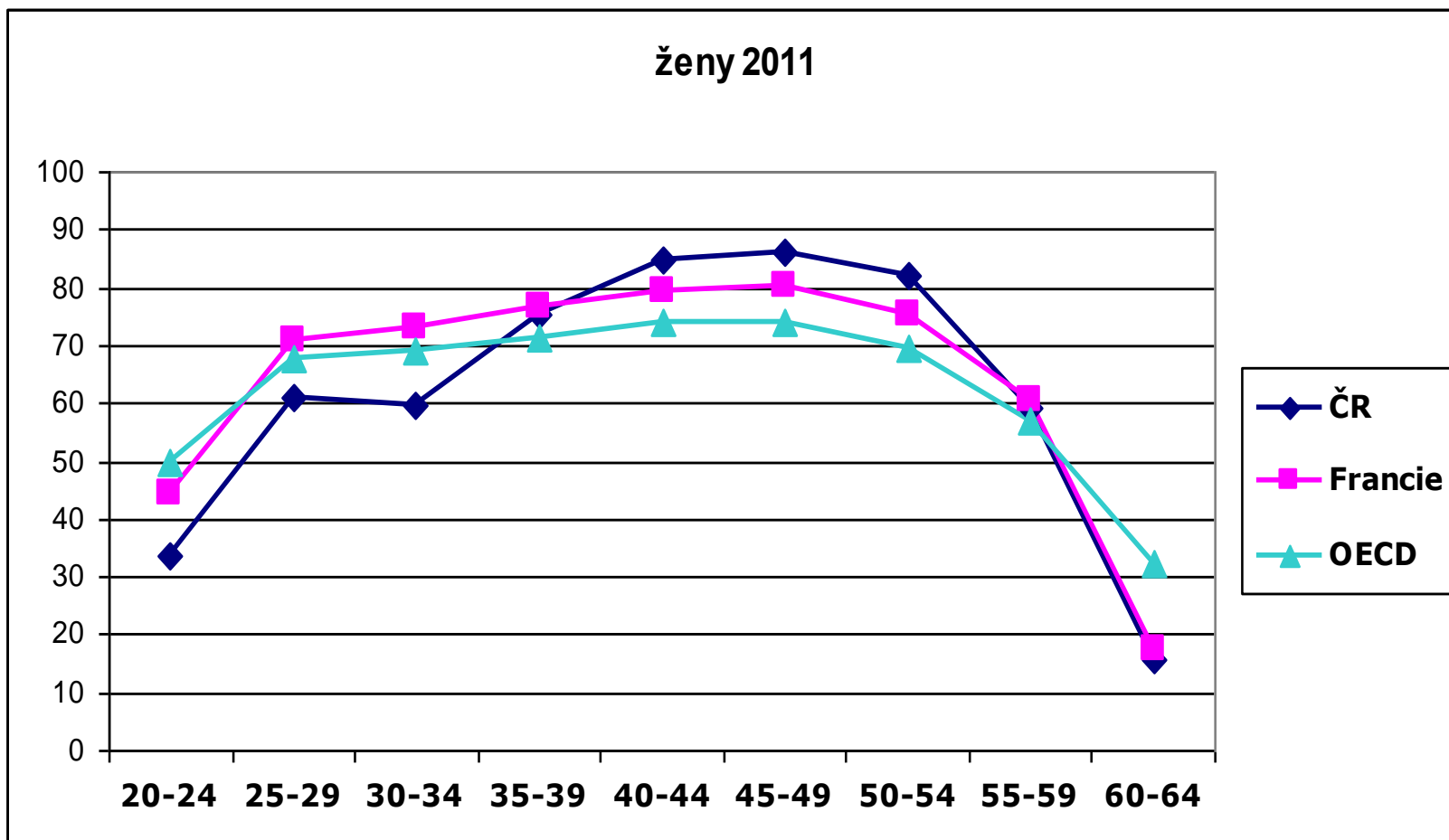
	Francie	Aktuální stav	ČR	Aktuální stav
Míra EA žen po roce 1990 (2000) – 2012	rostla	66,1	mírně klesla	61,5
Míra zaměstnanosti 2011	rostla	M 68,7 Ž <u>60,1</u>	mírně klesla	M <u>75,2</u> Ž 58,1
- přepočít na plné úvazky- ženy	-	46,8	-	<u>54,3</u>
Míra zam. matek dětí do 3 let (2011)	-	59,3	-	18,9
Míra nezaměstnanosti (osoby 15-64 let) – stav 2012	pokles do r.2008, pak vzestup	M 9,5 Ž 10,0	pokles do r.2008, pak vzestup	M 5,9 Ž 8,4
Podíl částečných úvazků žen - 2011	rostl	M 5,9 Ž 22,1	nepatrně se zvyšoval	M 1,9 Ž 6,6
Podíl matek dětí do 1 roku na MD,RD		1. dítě 31,5 2. dítě 39,4		1. dítě 88,5 2. dítě 76,0
Délka přerušení zaměstnání MD+RD		Nárok se rozšiřoval, ale umožňoval variabilitu		Prodlužovala se RD + změny nároků

Základní charakteristiky ekonomické aktivity (žen)

- Dlouhodobý vývoj EA žen – „protisměrný“: Francie růst, ČR mírný pokles. Posledních 10 let – pokračování v mírnějším tempu
- Zaměstnanost žen ve Francii ← politika flexibility práce a ZDPD
- Francie: cca 1/5 žen má kratší úvazek ← podpora státu + zájem žen o zaměstnání: podíl těchto žen vzrostl v letech 1990-2000 z 22,5 na 24,9 % a následně klesl zpět k původní výši
- ČR: podíl kratších úvazků žen z 5,8 (1993) klesal, ale dnes je 6,6%
- Vyšší obecná míra nezaměstnanosti ve Francii → podpora zaměstnanosti žen (komplexní přístup)
- Ve Francii vyšší genderová diferenciace míry zaměstnanosti podle vzdělání (základní vzdělání více handicapem žen proti ČR) → diversita trhu práce
- Důsledek politiky vlád i preferencí lidí – child employment gap v ČR vs. kratší přerušování zaměstnání (MD a RD) ve Francii

Míra zaměstnanosti žen podle věku, rok 2011

ČR, Francie, průměr OECD

Odlišný charakter zaměstnanosti v ČR a ve Francii

	Francie		ČR	
Gender employment gap 2011	<u>8,7</u>		17,1	
rozdíl v míře zaměstnanosti po přepočtu na plné úvazky (muži-ženy)	<u>17,9</u>		19,6	
Genderová segregace TP (počet povolání ve kterých je zaměstnána polovina zam. žen / mužů)	muži <u>15</u>	ženy <u>8</u>	muži <u>34</u>	ženy <u>20</u>
Pracovní doba – hodin týdně	zákon: <u>35</u>	průměr: <u>36</u>	zákon: <u>40</u>	průměr: <u>43</u>
Hodinový výdělek 2011, €	<u>34,2</u>		10,7	
Roční hrubé mzdy 2010, €	muži <u>37 181</u>	ženy <u>30 045</u>	muži 13 655	ženy 10 364
Podíl nízkovýdělkových zaměstnanců – 2006 - %	<u>8,8</u>		16,3	
Gender wage gap, zaměstnanci na plný úvazek a) průměrné mzdy 2011, % b) mediánové mzdy, 2009 %	a) <u>19,1</u>	b) <u>13,1</u>	a) 26,0	b) 18,1

Odlišný charakter zaměstnanosti v ČR a ve Francii

- Genderové rozdíly v míře zaměstnanosti: ve Francii menší
- Dáno větším podílem kratších úvazků – po přepočtu rozdíl mezi zeměmi mizí
- Francie: kratší pracovní doba i mezi zaměstnanci na plný úvazek – příznivé pro sladování rodiny a zaměstnání
- ČR: menší genderová segregace trhu práce podle oborů zaměstnání (vyšší průměrná vzdělanostní úroveň)
- Francie: vyšší nominální výdělky (méně výrazně reálné)
- Francie: menší genderové rozdíly ve výdělcích (← menší rozdíly v pracovní dráze žen a mužů – méně diskontinuity u žen, než v ČR)

Ukazatele životní úrovně

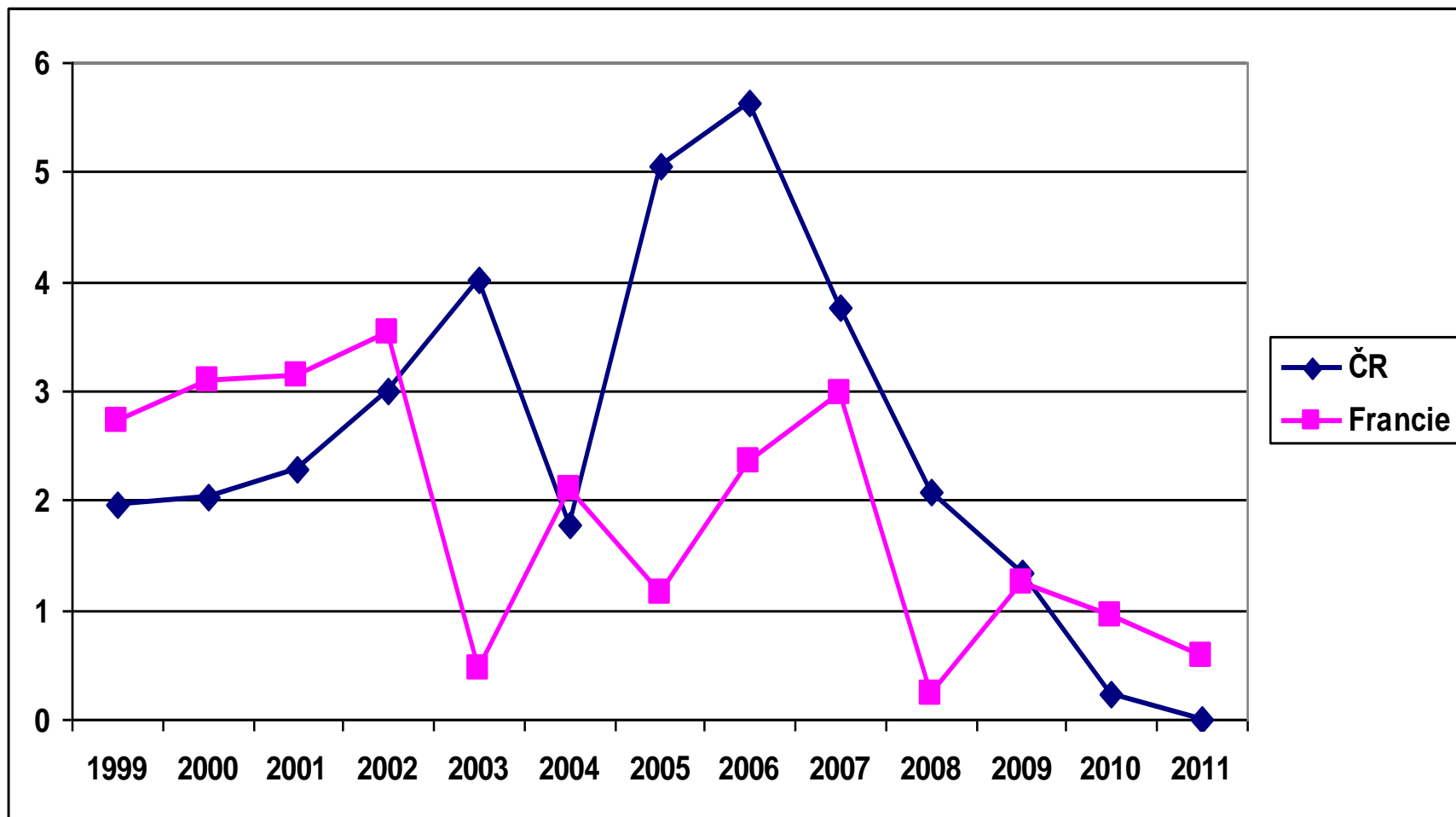
	Francie	Aktuální stav	ČR	Aktuální stav
HDP na obyvatele v PPS, 2000-2011	Pokles ze 115	107	Růst ze 71	80
Průměrná roční spotřeba domácnosti na dospělé osobu (2005) - €	růst	<u>18,620</u>	--	3,837
Komparativní cenové úrovně, %, EU27 = 100: rok 2000 a 2011	<u>2000:</u> 105,9	<u>2011:</u> 110,7	<u>2000:</u> 48,1	<u>2011:</u> 76,7
Podíl osob s nízkými příjmy v %, trend 2006-2010	mírný pokles	<u>6,1</u>	mírný vzrůst	18,2
- ženy		<u>7,9</u>		24,5
- muži		<u>4,5</u>		12,9
Míra ohrožení chudobou: celkem /děti do 17 let (stav 2010)	trvale okolo 13 %	13,3 / 8,0	trvale okolo 9 %	<u>9,0 / 10,3</u>
Podíl rodin špatně vycházejících s příjmem // index materiální deprivace (2007, 2.EQLS)	12 %	Index 0,2 - 1,4	14 %	Index 0,5 - 2,4

Ukazatele životní úrovně

- Francie: vyšší příjmová úroveň jednotlivců a domácností
  - Francie: vyšší jsou i životní náklady a spotřeba domácností
  - V obou zemích je obdobná míra příjmové diferenciacce (Gini koeficient v r. 2008 = v ČR 0,26 a ve Francii 0,29), ale při menším rozpětí v ČR
  - V obou zemích se disponibilní příjmy domácností snižují v souvislosti s ekonomickou krizí (graf)
  - ČR: větší podíl nízkopříjmových domácností
- vs.**
- Francie: větší ohrožení chudobou (jeho míra se v obou zemích delší dobu nemění), ale nižší ohrožení chudobou dětí

Meziroční růst disponibilních příjmů domácností (v %)

Slad'ování rodiny a zaměstnání – model rodiny

Úvazky rodičů	úplné rodiny					neúplné rodiny – rodič:		
	oba plný	pracuje jeden, plný úvazek	jeden plný, druhý krácený	Oba bez zaměstnání	jině	plný úvazek	kratší úvazek	bez zaměstnání
ČR	<u>46,6</u>	<u>41,6</u>	7,6	3,7	0,5	54,3	6,5	39,2
Francie	37,8	28,9	<u>24,4</u>	4,6	4,3	46,1	<u>20,7</u>	33,2
<i>OECD průměr</i>	<i>39,7</i>	<i>34,2</i>	<i>19,1</i>	<i>4,9</i>	<i>3,1</i>	<i>50,1</i>	<i>15,4</i>	<i>35,2</i>
<i>EU- průměr</i>	<i>43,5</i>	<i>33,3</i>	<i>16,3</i>	<i>4,7</i>	<i>3,0</i>	<i>52,1</i>	<i>14,4</i>	<i>34,1</i>

Shrnutí

- **Obě země vykazují obdobný vývoj v celkové zaměstnanosti – přes odlišnosti v dílčích ukazatelích (zejména zaměstnanost matek malých dětí)**
- **V mnoha aspektech země konvergují (EA, zaměstnanost, HDP)**
- **Genderové rozdíly v zaměstnanosti a odměňování se v obou zemích snižují, ale nerovnoměrným tempem v dílčích ukazatelích**
- **Sociální systém a politika zaměstnanosti ve Francii umožňují ženám mateřství bez většího zásahu do kontinuity jejich profesní dráhy, tím i menší výdělkové nerovnosti**
- **Ukazatelé životní úrovně jsou ve Francii příznivější (ale je zde větší ohrožení chudobou)**

Děkujeme za pozornost!

http://www.vupsv.cz/index.php?p=care_for_children&site=default